

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2828), het Verslag informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 februari 2024 (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2827), de Fiche: Herziening richtlijn consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde EU-burgers in derde landen (Kamerstuk 22 112, nr. 3877), de brief over Humanitaire hulp aan Gaza via airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 509), en de brief over Humanitaire hulp aan Gaza via tweede airdrop (Kamerstuk 23 432, nr. 510).

De fungerend voorzitter van de commissie,
De Roon

De adjunct-griffier van de commissie,
Blom

Inhoudsopgave

- I. **Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie**
 - Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie**
- II. **Antwoord / Reactie van de Minister**
- III. **Volledige agenda**

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lezen dat de Europese Unie (EU)-lidstaten nog geen akkoord hebben bereikt over de ophoging van de Europese Vredesfaciliteit en de oprichting van een Ukraine Assistance Fund. Deze leden delen de inzet van het kabinet dat er grote urgentie is voor meer militaire steun aan Oekraïne. Het kabinet schreef in het schriftelijk overleg over de Informele Raad Buitenlandse Zaken Defensie van 30 en 31 januari 2024 dat er nog gesprekken gaande zijn over de modaliteiten van het fonds. Welke modaliteiten worden momenteel door de lidstaten bediscussieerd?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich grote zorgen over de plannen van premier Netanyahu om een grondoffensief te starten in Rafah. Een dergelijk grondoffensief zal hoogstwaarschijnlijk gepaard gaan met een gigantische hoeveelheid burgerslachtoffers. De Verenigde Staten (VS), Hoge Vertegenwoordiger Borrell en meerdere EU-lidstaten hebben zich tegen het plan uitgesproken en ook de Minister heeft op X haar zorgen geuit. Welke stappen overweegt de Minister op het moment dat Netanyahu de plannen voor het grondoffensief in werking stelt?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben vernomen dat enkele EU-lidstaten hebben opgeroepen tot een algeheel verbod op aluminium-producten uit Rusland. Deelt het kabinet deze wens? Zo nee, waarom niet?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie lazen in het verslag van de Raad Buitenlandse Zaken van 22 januari (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2822) dat het «Commissievoorstel geïmmobiliseerde Russische centrale bank tegoeden» omvat dat de Commissie uitvoeringsbevoegdheid krijgt ten aanzien van aanpassing van de Verordening en de bevoegdheid krijgt tot het verlenen van ontheffingen op de verplichting tot het «parkeren» van de rente-inkomsten. Met welke argumenten onderbouwt de Commissie het voorstel om haarzelf deze bevoegdheden te geven? Waarom kijkt het kabinet kritisch naar het voorstel om de bevoegdheden bij de Commissie neer te leggen? Zijn lidstaten tijdens de buitengewone Europese Raad op 1 februari 2024 ook akkoord gegaan met deze uitvoeringsbevoegdheden of worden deze nog uitonderhandeld?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben vernomen dat EU-lidstaten nog geen akkoord hebben bereikt over het sanctioneren van kolonisten op de Westelijke Jordaanoever, terwijl president Biden middels een executive order wel een sanctieregime heeft ingesteld. Kan de Minister een appreciatie geven van het pakket aan maatregelen dat president Biden heeft genomen? En kan de Minister toelichten waarom enkele EU-lidstaten sancties op dit moment nog tegenhouden?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de ontwikkelingen in de onderhandelingen over een staakt-het-vuren en de afwijzing van het aanbod voor een staakt-het-vuren van 135 dagen door premier Netanyahu. Het kabinet pleit voor een tijdelijk humanitair staakt-het-vuren, schrijft het in de geannoteerde agenda. Hoe beoordeelt het kabinet het aanbod van Hamas, de afwijzing van premier Netanyahu en de aankondiging van Netanyahu dat hij doorzet tot een «absolute overwinning»? Wat betekent een «absolute overwinning», denkt het kabinet? Denkt het kabinet dat deze «absolute overwinning» mogelijk is binnen de grenzen van het internationaal recht en binnen de kaders van de voorlopige voorzieningen die zijn opgelegd door het Internationaal Gerechtshof?

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben ten slotte kennisgenomen van de uitspraak van het gerechtshof in Den Haag dat het kabinet verordonneert de levering van F-35-onderdelen aan Israël te staken wegens het risico op schendingen van het oorlogsrecht. Gaat het kabinet in navolging van deze uitspraak ook bij andere EU-lidstaten die militair materieel leveren aan Israël pleiten voor opschorting van wapensteun zolang het risico op schending van het oorlogsrecht blijft bestaan? Zo nee, waarom niet?

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe het kabinet zich actief inzet om Russische desinformatiecampagnes tegen te gaan. Wat ziet het kabinet als de meest effectieve strategie om deze desinformatiecampagnes tegen te gaan? Ook vragen deze leden hoe het kabinet aankijkt tegen de strategie van Oekraïne om zich meer te richten op de inzet van drones. Hoe levert Nederland hier nu al een bijdrage aan en worden er nog meer constructies vormgegeven om Oekraïne met drones te ondersteunen?

De leden van de VVD-fractie zijn het eens met het kabinet dat een humanitair tijdelijk staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas wenselijk is. Toch lijken recente onderhandelingen voorsnog op een impasse uit te lopen. Wat denkt het kabinet dat alsnog nodig is om tot een humanitaire pauze te komen? Op welke manier kan Nederland, binnen de EU, bijdragen aan het bewerkstelligen van gevechtspauzes om de humanitaire crisis in Gaza te verlichten? Ook zijn deze leden positief over de inzet van het kabinet om hulpgoederen in Gaza te krijgen, waaronder via de lucht. Deze leden zijn benieuwd welke constructies voor humanitaire hulp nog meer worden vormgegeven. Kan dit toegelicht worden?

De leden van de VVD-fractie kijken met zorg naar de onrust in West-Afrika en de recente Economische Gemeenschap van West-Afrikaanse Staten (ECOWAS) *emergency session*. Deze sessie was georganiseerd in verband met onrust in Senegal door uitgestelde verkiezingen en omdat Burkina Faso, Mali en Niger aankondigden dat ze uit het ECOWAS-blok willen

stappen. Hoe kijkt het kabinet aan tegen deze onrust in West-Afrika en denkt het kabinet dat er gevolgen voor Nederland en de EU zijn met betrekking tot irreguliere migratie? Deze leden zien dat ECOWAS een rol kan spelen bij de stabiliteit en het tegengaan van irreguliere migratie vanuit West-Afrika. Verwacht het kabinet directe gevolgen voor irreguliere migratie richting Europa? Zo ja, hoe zet het kabinet zich in om migratie-samenwerking met landen in West-Afrika te verbeteren, irreguliere migratie te voorkomen, en terugkeer van uitgeprocedeerde asielzoekers te bevorderen? Daarnaast is op de afgelopen Raad Buitenlandse Zaken (RBZ) Gymnich d.d. 2-3 februari 2024 gesproken over hoe om te gaan met de militaire regimes in Burkina Faso, Mali en Niger. Welke conclusies, maatregelen en acties zijn er uit deze discussie gekomen?

Ook kijken de leden van de VVD-fractie met interesse naar de deal die de EU recent heeft gesloten met Mauritanië om illegale migratie tegen te gaan. Hoe kijkt het kabinet naar deze deal en welke resultaten worden verwacht? Op welke aspecten lijkt of verschilt de deal met eerdere migratie-afspraken, zoals met Tunesië?

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de boodschap van een recent uitgekomen rapport van het Europees Parlement dat oproept tot een nieuwe en verbeterde Centraal Azië- EU strategie, waarbij gesteld wordt dat het voor beide kanten goed zou zijn om samenwerking uit te breiden. Hoe kijkt het kabinet tegen deze oproep aan en op welke manier wil het kabinet verder inzetten op samenwerking met Centraal Azië? Wat doet Nederland op het moment al op het gebied van samenwerking met deze regio? Daarnaast blijven de landen in Centraal Azië handige pionnen voor Rusland om sancties van het westen te omzeilen. Op welke manieren wordt dit tegengegaan en wordt dit aangekaart in de bilaterale kanalen met deze landen?

De leden van de VVD-fractie vragen wat de concrete Nederlandse inzet gaat zijn tijdens de RBZ ten aanzien van Belarus, mede in relatie tot de aankomende verkiezingen. Hoe gaat het kabinet zich ervoor inzetten dat sancties voor Belarus gelijk worden getrokken met die voor Rusland? Welke andere mogelijkheden ziet het kabinet om de druk op het regime in Belarus te verhogen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari en danken de Minister hiervoor. Op basis daarvan hebben deze leden enkele vragen.

De leden van de D66-fractie zijn het eens met de lijn van het kabinet dat doorlopende steun nodig is zodat Oekraïne zich kan blijven verdedigen tegen de Russische agressie. Tegelijkertijd moet er worden nagedacht over de strategie inzake wederopbouw van Oekraïne en bescherming/herstel van kritieke infrastructuur. Het aanwenden van bevroren Russische tegoeden voor de wederopbouw van Oekraïne blijft voor deze leden een belangrijk punt. In dat kader vragen deze leden welke spoedige vervolgstappen het kabinet nog meer bereid is om op tafel te leggen, los van de inkomsten uit bevroren tegoeden van de Russische Centrale Bank. Is de Minister bereid om met gelijkgestemde landen duidelijk een kader te schetsen waarbij deze middelen ter compensatie dienen nu Rusland als schuldige van de oorlog ook verantwoordelijk is voor de aangerichte schade? Kan de Minister er in EU-verband voor pleiten om hierin samen te werken met bijvoorbeeld de Verenigde Staten?

De leden van de D66-fractie maken zich nog altijd grote zorgen over het conflict in het Midden-Oosten. Nu de Israëlische regering bombardementen uitvoert in Rafah en ook nog een grondinvasie heeft afgekondigd, vragen deze leden of het kabinet er bij de Israëlische autoriteiten op gaat aandringen om een verdere humanitaire ramp, voor de zoveelste keer, te voorkomen. Wat zal nu de inzet zijn van het bezoek van de premier aan de regio? Is de Minister het eens dat herhaling van zetten tot nu toe niks heeft opgeleverd qua Israëlische terughoudendheid?

De leden van de D66-fractie vragen ook of het kabinet inmiddels de nodige informatie heeft ontvangen van de Israëlische autoriteiten inzake de dood van een 33-jarige Nederlandse vrouw. Zo niet, welke stappen is de Minister bereid te ondernemen, nu die informatieverschaffing erg lang op zich laat wachten?

De leden van de D66-fractie hebben vernomen dat een jongen van 13 in Gaza met de ziekte van Pompe geen toegang heeft tot gezondheidszorg vanwege de erbarmelijke situatie. Zijn situatie is ook in de Nederlandse media belicht. Kan de Minister zich inzetten voor zijn vervoer naar Egypte, zodat hij daar de nodige behandeling kan ondergaan?

Vragen en opmerkingen van de leden van de BBB-fractie

De leden van de BBB-fractie nemen kennis van de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari 2024.

De leden van de BBB-fractie constateren dat tijdens de RBZ de situatie in het Midden-Oosten wordt besproken. De noodhulp voor Gaza verloopt via de Organisatie van de Verenigde Naties voor hulpverlening aan Palestijnse vluchtelingen in het Nabije Oosten (UNRWA). De Verenigde Naties (VN)-coördinator voor hulp aan Gaza, mevrouw Kaag, heeft aangegeven dat alleen UNRWA beschikt over toegang in Gaza en dat het stopzetten van steun aan UNRWA per direct een catastrofe betekent voor de Gazanen. Deze leden zijn bezorgd over dit monopolie op noodhulp en toegang tot Gaza. Onderschrijft de Minister de onwenselijkheid van de situatie waarin de volledige noodhulp in handen ligt van één organisatie? Is de Minister bereid om zich tijdens de RBZ uit te spreken over de onwenselijkheid van deze situatie en voor te stellen om de noodhulp aan Gaza te diversifiëren?

Daarnaast hebben de leden van de BBB-fractie nog een aantal vragen over UNRWA. Wat is de actuele stand van het onderzoek naar UNRWA? In een eerder schriftelijk overleg inzake Informele Raad Buitenlandse Zaken Ontwikkelingssamenwerking (d.d. 2 februari 2024) gaf de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking aan dat drie instituten zijn gevraagd voor het onderzoek. Wordt Nederland als lidstaat van de VN en als grote financierder van UNRWA betrokken bij dit onderzoek? Zo ja, hoe? Zo nee, welke landen wel? Kan de Minister meer informatie doen toekomen over de organisatie(structuur) van UNRWA, met in het bijzonder een overzicht van de actuele stand (2022 of 2023) van het medewerkersbestand van UNRWA en de totale kosten van de hele UNRWA-staf? Wat zijn de loonschalen van UNRWA-medewerkers, hoeveel verdienen de allerhoogste topfunctionarissen en -managers jaarlijks binnen de UNRWA en wat is het gemiddelde salaris van een UNRWA-medewerker? Wat verdient gemiddeld een UNRWA-medewerker in specifiek Gaza? Kloppen de exorbitante salarissen zoals te vinden op Comparably, waarop UNRWA-managers tussen de 100.000 tot 250.000 dollar per jaar betaald krijgen, en het gemiddelde salaris van

medewerkers bijna 130.000 dollar zou zijn?¹ En kloppen de bedragen van UNRWA-leidinggevenden van gemiddeld 237.000 dollar per jaar?²

De leden van de BBB-fractie constateren dat er naast het conflict tussen Israël en Hamas ook een escalatie van geweld plaatsvindt rondom de Rode Zee. Het optreden van de Houthi's verontrust deze leden. Zij hebben eerder verzocht werk te maken van een sanctiepakket tegen de Houthi's. Uit het verslag van de vorige RBZ konden deze leden niet herleiden of de Minister daadwerkelijk het sanctioneren van Houthi's heeft opgebracht. Kan de Minister de Kamer daarover informeren en is de Minister bereid de oproep tot sancties tegen de Houthi's uit de motie Tuinman c.s. over de terreur van Houthi's op de agenda zetten (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2798) opnieuw te agenderen op de komende RBZ? Zo nee, waarom niet?

Wat betreft Oekraïne hebben de leden van de BBB-fractie de volgende vragen. Tot hun schrik hebben deze leden vernomen dat de Oekraïense «ijzeren generaal» Zaluzhnyi het veld heeft moeten ruimen op aandringen van Zelensky. Hoe duidt de Minister deze ontwikkeling? Is er sprake van animositeit tussen de Oekraïense krijgsmacht en het politieke leiderschap? Is dit het teken van een grote strategische koerswijziging wat betreft de Oekraïense aanpak van de oorlog? Welke rol spelen de aankomende verkiezingen bij deze beslissing? In hoeverre heeft het ontslag van de ijzeren generaal invloed op de moraal van de Oekraïense krijgsmacht?

De leden van de BBB-fractie constateren dat premier Rutte bij het notaoverleg over de EU-top op 25 januari 2024 heeft gesteld dat Nederland nadenkt en stappen onderneemt om tot een bilaterale veiligheidsgarantie met Oekraïne te komen, naar voorbeeld van Groot-Brittannië. Staat dit onderwerp op de agenda, formeel of informeel? Kan de Minister de Kamer informeren over de status van een eventueel bilaterale steungarantie van Nederland aan Oekraïne?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de Raad Buitenlandse Zaken van 19 februari aanstaande. Deze leden hebben nog enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van het voorstel van de Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) met betrekking tot het steunfonds voor Oekraïne. Hier is nog geen akkoord over bereikt. Deze leden zijn benieuwd over welke modaliteiten van het steunpakket voor Oekraïne er nog discussie bestaat binnen de Raad. En verwacht de Minister dat het voorstel van EDEO opnieuw zal worden aangepast, en zo ja, op welke punten? Deze leden zijn tevens benieuwd of er al een akkoord is bereikt over de uitvoeringsbevoegdheden van het besluit om winsten over bevroren Russische tegoeden te belasten. Zo nee, wat is het krachtenveld in de Raad ten aanzien van de uitvoeringsbevoegdheden?

Vragen en opmerkingen van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben met interesse de stukken ten behoeve van de Raad Buitenlandse Zaken en overige toegevoegde stukken gelezen en hebben de volgende opmerkingen en vragen.

¹ Comparably, 5 februari 2024, «UNRWA Salaries» (<https://www.comparably.com/companies/unrwa/salaries>)

² Comparably, 5 februari 2024, «UNRWA Executive Salaries» (<https://www.comparably.com/companies/unrwa/executive-salaries>)

De leden van de SGP-fractie waarderen de inzet met betrekking tot het tegengaan van Russische agressie tegen Oekraïne. Hoe kansrijk acht het kabinet het aannemen van het 13^e sanctiepakket en wat moet daarbij inbegrepen zijn volgens het kabinet, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie steunen nadrukkelijk de inzet voor maritieme veiligheid in de Golf en hebben vragen over de drie verschillende operaties: Aspides, Poseidon Archer en Prosperity Guardian. Kan het kabinet toelichten of de verschillende missies in de Golf niet te veel overlappen, en wat de onderscheidende taken daarvan zijn, zo vragen deze leden.

De leden van de SGP-fractie delen de wens van het kabinet dat Israel zeer gericht handelt. Is het kabinet het eens dat hiervoor het beste de modernste wapens gebruikt kunnen worden, die goed onderhouden zijn met reserveonderdelen? Dit in plaats van oudere, grovere wapens. Dit vragen deze leden na het vonnis van de rechter inzake F-35 onderdelen.

De leden van de SGP-fractie waarderen de airdrop met goederen voor een Jordaans veldhospitaal en alle voorzorgsmaatregelen om dit zo goed mogelijk uit te voeren. Is het kabinet in contact met het Jordaans veldhospitaal in Gaza waar de goederen van de airdrop voor bedoeld zijn? Zijn alle goederen, voor zover het kabinet weet, nauwkeurig op de juiste plek beland ten behoeve van het hospitaal, zo vragen deze leden.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Volt-fractie

De leden van de Volt-fractie hebben kennisgenomen van de onderhavige stukken en hebben daarover enkele vragen en opmerkingen.

De leden van de Volt-fractie vragen hoe de Minister tegenover het voorstel van EDEO staat om de boekwaarde van gedoneerd materieel te gebruiken in plaats van de vervangingswaarde in het kader van de Oekraïne-faciliteit. Hoe staat de Minister tegenover het meerekenen van bilaterale steun in dit kader?

Voorts vragen de leden van de Volt-fractie of de Minister de eventuele gevolgen kan schetsen voor de aantrekkelijkheid van de euro als veilige beleggingshaven in het kader van het nieuws over de bevroren Russische tegoeden.

Daarnaast vragen de leden van de Volt-fractie of de Minister uitgebreid kan toelichten waarom het kabinet de uitgebreidere missie in de Rode Zee verkiest boven de beperkte missie. Hoe verhoudt deze keuze zich tot het risico op verdere escalatie? Welke afwegingen zijn hier gemaakt?

Verder willen de leden van de Volt-fractie weten of de Minister verwacht dat Tsjechië en Hongarije uiteindelijk zullen instemmen met het opleggen van sancties tegen kolonisten op de Westelijke Jordaanoever. Zou de Minister het speelveld kunnen schetsen?

II Antwoord/ Reactie van de Minister

III Volledige agenda

- Geannoteerde agenda Raad Buitenlandse Zaken d.d. 19 februari 2024 (21 501-02, nr. 2828)
- Verslag informele Raad Buitenlandse Zaken Gymnich van 2 en 3 februari 2024 (21 501-02, nr. 2827)

- Fiche: Herziening richtlijn consulaire bescherming niet-vertegenwoordigde EU-burgers in derde landen (22 112, nr. 3877)
- De brief over Humanitaire hulp aan Gaza via airdrop (23 432, nr. 509)
- De brief over Humanitaire hulp aan Gaza via tweede airdrop (23 432, nr. 510).